

Oponentní posudek na bakalářskou práci Martina Bednáře *Komparace úřadů prezidenta v ČR, Německu a Rakousku.*

Předmětem práce je postavení prezidentů ve třech středoevropských zemích (Německo, ČR, Rakousko). Práce má formu komparace, formálním teoretickým rámcem – proč formálním vysvětlím později – je především Tsebelisova teorie veto players. Cílem práce je zjistit, zda prezident v dané zemi hraje roli veto player (s. 11-12), zjištění který z komparovaných prezidentů je nejsilnějším veto player je cílem pouze implicitně. Struktura práce je logická, kritéria/oblasti komparace jsou vymezeny předem, závěr obsahuje odpověď na výzkumnou otázkou. Heuristická základna je bakalářské práci přiměřená, zdroje vesměs relevantní (ačkoli autor by mohl v úvodních pasážích práce omezit některé marginální odkazy od hlavního tématu, které se pak ve vlastní stati stejně neprojeví, jen rozšiřují seznam literatury – např. o roli soudů v EU na s. 20)

Slabinou práce je přechod mezi teorií a empirií, vlastní aplikace teorie.

Tsebelisova teorie veto players – nebo přesněji, protože tyto pojmy jsou v jeho teorii od sebe neoddelitelné, teorie agenda setters a veto players – je teorií tvorby policy v legislativním procesu. V jiných oblastech je sice možné rovněž hovořit o veto players, ale jedná se v takovém případě jen o velmi volnou inspiraci Tsebelisem či jeho pojmoslovím, nikoli o aplikaci jeho teorie. (V této souvislosti vidím v práci i drobný problém terminologický. Pro překlad do češtiny mi nepřipadá šťastné používat výrazu „politická stabilita“, který má obecnější význam a jiné konotace, než jaké obsahuje Tsebelisův termín „policy stability“. Vhodnější by podle mě bylo používat výrazu „stabilita politik“ nebo „stabilita veřejných politik“. Věřím, že autor si je významu anglického originálu vědom, ale jeho překlad není zcela šťastný.) Příkladem aplikace Tsebelisovy teorie na roli prezidentů mohou být texty samotného Tsebelise (o latinsko-amerických prezidentech spolu s Alemánem z r. 2005 nebo o prezidentech ve střední a východní Evropě s Rizovou z r. 2007).

Autor však používá Tsebelise v oblastech, které jsou z hlediska skutečné aplikace teorie přinejmenším sporné (personální politika, vyjednávání a reprezentace na mezinárodním poli) a tomu nejpodstatnějšímu (legislativní proces) věnuje nejméně prostoru. Ba co více, už samou výzkumnou otázkou a cílem se zříká faktické aplikace teorie – autor chce pouze zjistit, zda je prezident principiálně veto player v tom smyslu, že je oprávněn nebo za určitých okolností schopen nějaké změně zabránit. To je ale pro Tsebelise pouze první krok, následuje to nejdůležitější: analýza vzájemného postavení aktérů a analýza jejich strategií se zřetelem k vědomí existujících pravidel, protože míra stability policy není dána izolovanou existencí veto player, ale jejich počtem a vzájemným vztahem, přičemž ale ani větší počet veto players a jejich vzdálenost neznamenaají automaticky nižší míru stability policy. Ani formální právo veta tak třeba v určitém systému nemusí znamenat, že tento aktér má roli veto player (případ aplikace absorpčního pravidla). Dobrá polovina teoretického výkladu, který autor práce v úvodu učiní, tak zůstává v empirické části zcela nevyužita (s. 16 a následující, nemluvě již o tom, že ani Tsebelisova teorie není vyložena v úplnosti) a jedno ze závěrečných tvrzení není v tomto smyslu možno označit za validní, neboť označení prezidenta za veto player samo o sobě ještě o míře stability policy nic nevyovídá.

Ještě výraznější je pak formální ráz aplikace teorie v případě historického institucionalismu, který je označen za druhou ze dvou teorií, s níž autor k problému přistupuje (s. 13).

Je chválihodné, že se autor rozhodl svůj výklad teoreticky zarámovat a že s ohledem k teorii své téma formálně strukturoval, ale ve vlastním výkladu se o teorii opřel spíše rétoricky, než fakticky. Práce je tedy pro bakalářskou úroveň standardně odvednou ústavně právní deskripcí formálního postavení prezidentů, doplněnou o neformální politický rozměr a volně „přetřenu“ teorií. Autor ale na sebe sám naložil větší nároky – aplikovat teorii – a nedokázal jim zcela dostát.

Po stránce formální je možno konstatovat, že práce naplňuje předepsaný rozsah, seznam literatury má standardní podobu a autor odkazuje na své zdroje (Jakkoli podle mého názoru ne zcela korektně: volí variantu poznámek pod čarou, v níž uvádí při první citaci úplnou bibliografickou informaci zdroje a teprve v dalších ji dává do zkrácené podoby, zkrácené navíc do nezvyklého tvaru „příjmení, jméno,rok“).

Práci navrhuji hodnotit známkou 2.

Martin Polášek, 13.6.2012